

Βρυξέλλες, 30 Ιουνίου 2023
(OR. en)

11146/23

ECOFIN 671
UEM 205
SOC 497
EMPL 348
COMPET 692
ENV 771
EDUC 284
RECH 316
ENER 407
JAI 917
GENDER 148
ANTIDISCRIM 142
JEUN 186
SAN 423

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας: Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου

Αποδέκτης: Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων / Συμβούλιο

αριθ. προηγ. εγγρ.: 9841/1/23 REV 1

Αριθ. εγγρ. Επιτρ.: COM(2023) 616 final

Θέμα: ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2023 του Λουξεμβούργου και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας 2023 του Λουξεμβούργου

Επισυνάπτεται για τις αντιπροσωπίες το ανωτέρω σχέδιο σύστασης του Συμβουλίου, όπως συζητήθηκε στο Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, με βάση τη σύσταση της Επιτροπής στο έγγραφο COM(2023) 616 final.

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της ...

**σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2023 του Λουξεμβούργου και τη
διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου
σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας 2023 του Λουξεμβούργου**

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών¹ και ιδίως το άρθρο 5 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών² και ιδίως το άρθρο 6 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

---

¹ ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

² ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25.

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου³, με τον οποίο θεσπίστηκε ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας («μηχανισμός»), άρχισε να ισχύει στις 19 Φεβρουαρίου 2021. Ο μηχανισμός παρέχει χρηματοδοτική στήριξη στα κράτη μέλη για την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, η οποία συνεπάγεται δημοσιονομική ώθηση χρηματοδοτούμενη από την Ένωση. Σύμφωνα με τις προτεραιότητες του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, ο μηχανισμός συμβάλλει στην οικονομική ανάκαμψη χωρίς αποκλεισμούς και στην υλοποίηση βιώσιμων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που ενισχύουν την ανάκαμψη, ιδίως μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων για να προωθηθούν η πράσινη και οι ψηφιακές μεταβάσεις και να καταστούν οι οικονομίες των κρατών μελών πιο ανθεκτικές. Συμβάλλει επίσης στην ενίσχυση των δημόσιων οικονομικών και στην τόνωση της ανάπτυξης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, στη βελτίωση της εδαφικής συνοχής εντός της Ένωσης και στη στήριξη της συνεχιζόμενης εφαρμογής του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Η μέγιστη χρηματοδοτική συνεισφορά ανά κράτος μέλος στο πλαίσιο του μηχανισμού επικαιροποιήθηκε στις 30 Ιουνίου 2022, σύμφωνα με το άρθρο 11 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

---

³ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΕΕ L 57 της 18.2.2021, σ. 17).

- (2) Στις 22 Νοεμβρίου 2022 η Επιτροπή ενέκρινε την ετήσια έρευνα για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2023, η οποία σηματοδότησε την έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου 2023 για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Στις 23 Μαρτίου 2023 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε τις προτεραιότητες της ετήσιας έρευνας για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2023, οι οποίες επικεντρώνονται σε τέσσερις παραμέτρους της ανταγωνιστικής βιωσιμότητας. Στις 22 Νοεμβρίου 2022, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης 2023, στην οποία το Λουξεμβούργο συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών που μπορεί να αντιμετωπίζουν ή ενδέχεται να αντιμετωπίσουν ανισορροπίες και για τα οποία απαιτείται εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Την ίδια ημερομηνία, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης γνώμη σχετικά με το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος 2023 του Λουξεμβούργου. Η Επιτροπή ενέκρινε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ και πρόταση σχετικά με την κοινή έκθεση για την απασχόληση 2023, η οποία αναλύει την εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση και των αρχών του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Το Συμβούλιο εξέδωσε τη σύσταση σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ⁴ («σύσταση για τη ζώνη του ευρώ 2023») στις 16 Μαΐου 2023 και την κοινή έκθεση για την απασχόληση στις 13 Μαρτίου 2023.
- (3) Μολονότι οι οικονομίες της Ένωσης επιδεικνύουν αξιοσημείωτη ανθεκτικότητα, το γεωπολιτικό πλαίσιο εξακολουθεί να έχει αρνητικές επιπτώσεις. Ενώσω η Ένωση παραμένει σταθερά στο πλευρό της Ουκρανίας, το θεματολόγιο οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής της Ένωσης επικεντρώνεται στη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων των ενεργειακών κλυδωνισμών τόσο στα ευάλωτα νοικοκυριά όσο και στις επιχειρήσεις βραχυπρόθεσμα, καθώς και στη συνέχιση των προσπαθειών για την επίτευξη της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης, τη στήριξη της βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης, τη διασφάλιση της μακροοικονομικής σταθερότητας και την αύξηση της ανθεκτικότητας μεσοπρόθεσμα. Επικεντρώνεται επίσης σε μεγάλο βαθμό στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας και της παραγωγικότητας της Ένωσης.

---

⁴ Σύσταση του Συμβουλίου της 16ης Μαΐου 2023, σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ (ΕΕ C 180 της 23.5.2023, σ. 1).

- (4) Την 1η Φεβρουαρίου 2023 η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση με τίτλο «Βιομηχανικό σχέδιο της Πράσινης Συμφωνίας για την εποχή των μηδενικών καθαρών εκπομπών» («βιομηχανικό σχέδιο της Πράσινης Συμφωνίας»). Σκοπός του βιομηχανικού σχεδίου της Πράσινης Συμφωνίας είναι η τόνωση της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας μηδενικών καθαρών εκπομπών της Ένωσης και η στήριξη της ταχείας μετάβασης στην κλιματική ουδετερότητα. Συμπληρώνει τις συνεχιζόμενες προσπάθειες στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και του REPowerEU. Στόχος του είναι επίσης να παράσχει ένα πιο υποστηρικτικό περιβάλλον για την κλιμάκωση της ενωσιακής παραγωγικής ικανότητας όσον αφορά τις τεχνολογίες και τα προϊόντα μηδενικών καθαρών εκπομπών που απαιτούνται για την επίτευξη των φιλόδοξων στόχων της Ένωσης για το κλίμα και για τη διασφάλιση της πρόσβασης σε σχετικές κρίσιμες πρώτες ύλες, μεταξύ άλλων με τη διαφοροποίηση της προμήθειας, την κατάλληλη αξιοποίηση των γεωλογικών πόρων στα κράτη μέλη και τη μεγιστοποίηση της ανακύκλωσης των πρώτων υλών. Το βιομηχανικό σχέδιο της Πράσινης Συμφωνίας βασίζεται σε τέσσερις πυλώνες: προβλέψιμο και απλουστευμένο ρυθμιστικό περιβάλλον, ταχύτερη πρόσβαση σε χρηματοδότηση, βελτίωση των δεξιοτήτων και ανοικτό εμπόριο για ανθεκτικές αλυσίδες εφοδιασμού. Στις 16 Μαρτίου 2023 η Επιτροπή εξέδωσε μία επιπλέον ανακοίνωση με τίτλο «Μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα της ΕΕ: προοπτικές μετά το 2030», διαρθρωμένη σε εννέα αλληλοενισχυόμενους κινητήριους μοχλούς, με στόχο να καταβληθούν προσπάθειες για ένα κανονιστικό πλαίσιο που θα ενισχύει την ανάπτυξη. Η ανακοίνωση καθορίζει προτεραιότητες πολιτικής που αποσκοπούν στην ενεργό εξασφάλιση διαρθρωτικών βελτιώσεων, καλά εστιασμένων επενδύσεων και κανονιστικών μέτρων για τη μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα της Ένωσης και των κρατών μελών της. Οι παρακάτω συστάσεις συμβάλλουν στην υλοποίηση αυτών των προτεραιοτήτων.
- (5) Το 2023 το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών εξακολουθεί να εξελίσσεται σε συμφωνία με την εφαρμογή του μηχανισμού. Η πλήρης εφαρμογή των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας εξακολουθεί να είναι απαραίτητη για την υλοποίηση των προτεραιοτήτων πολιτικής στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, δεδομένου ότι τα σχέδια αφορούν το σύνολο ή σημαντικό υποσύνολο των σχετικών ειδικών ανά χώρα συστάσεων που εκδόθηκαν τα προηγούμενα έτη. Οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις των ετών 2019, 2020 και 2022 παραμένουν συναφείς και για τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας που αναθεωρούνται, επικαιροποιούνται ή τροποποιούνται σύμφωνα με τα άρθρα 14, 18 και 21 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

- (6) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2023/435 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁵ («κανονισμός REPowerEU»), ο οποίος εκδόθηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2023, αποσκοπεί στην ταχεία σταδιακή κατάργηση της εξάρτησης της Ένωσης από τις ρωσικές εισαγωγές ορυκτών καυσίμων. Τούτο θα συμβάλει στην ενεργειακή ασφάλεια και στη διαφοροποίηση του ενεργειακού εφοδιασμού της Ένωσης, ενώ παράλληλα θα αυξήσει την αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, τις ικανότητες αποθήκευσης ενέργειας και την ενεργειακή απόδοση. Ο κανονισμός REPowerEU επιτρέπει στα κράτη μέλη να προσθέσουν νέο κεφάλαιο για το REPowerEU στα εθνικά τους σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, με στόχο τη χρηματοδότηση καίριων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που θα συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων του REPowerEU. Οι εν λόγω μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις θα συμβάλουν επίσης στην τόνωση της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας μηδενικών καθαρών εκπομπών της Ένωσης, όπως περιγράφεται στο βιομηχανικό σχέδιο της Πράσινης Συμφωνίας, καθώς και στην υλοποίηση των ειδικών ανά χώρα συστάσεων σχετικά με την ενέργεια, οι οποίες εκδόθηκαν για τα κράτη μέλη το 2022 και, κατά περίπτωση, το 2023. Με τον κανονισμό REPowerEU θεσπίζεται νέα κατηγορία μη επιστρεπτέας χρηματοδοτικής στήριξης, η οποία διατίθεται στα κράτη μέλη για τη χρηματοδότηση νέων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων σχετικά με την ενέργεια στο πλαίσιο των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητάς τους.

---

⁵ Κανονισμός (ΕΕ) 2023/435 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Φεβρουαρίου 2023, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 όσον αφορά τα κεφάλαια για το REPowerEU στα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, (ΕΕ) 2021/1060 και (ΕΕ) 2021/1755 και της οδηγίας 2003/87/ΕΚ (ΕΕ L 63 της 28.2.2023, σ. 1).

- (7) Στις 8 Μαρτίου 2023 η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση με την οποία παρέχει κατευθύνσεις δημοσιονομικής πολιτικής για το 2024 («ανακοίνωση της 8ης Μαρτίου 2023»). Αποσκοπεί στη στήριξη της προετοιμασίας των προγραμμάτων σταθερότητας και σύγκλισης των κρατών μελών και, ως εκ τούτου, στην ενίσχυση του συντονισμού των πολιτικών.
- Η Επιτροπή υπενθύμισε ότι η γενική ρήτρα διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης θα απενεργοποιηθεί στο τέλος του 2023. Ζήτησε την ανάληψη δημοσιονομικών πολιτικών κατά την περίοδο 2023-2024 οι οποίες θα διασφαλίσουν τη μεσοπρόθεσμη βιωσιμότητα του χρέους και θα αυξήσουν τη δυνητική ανάπτυξη με βιώσιμο τρόπο και κάλεσε τα κράτη μέλη να προσδιορίσουν στα οικεία προγράμματα σταθερότητας και σύγκλισης 2023 τον τρόπο με τον οποίο τα δημοσιονομικά τους σχέδια θα διασφαλίσουν την τήρηση της τιμής αναφοράς του 3 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) που ορίζει η Συνθήκη, καθώς και την εύλογη και συνεχή μείωση του χρέους, ή τη διατήρηση του χρέους σε συνετά επίπεδα, μεσοπρόθεσμα. Η Επιτροπή κάλεσε επίσης τα κράτη μέλη να καταργήσουν σταδιακά τα εθνικά δημοσιονομικά μέτρα που θέσπισαν για την προστασία των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων από τους κλυδωνισμούς των τιμών της ενέργειας, αρχίζοντας από τα λιγότερο στοχευμένα. Επισήμανε ότι, εάν τα μέτρα στήριξης χρειαστεί να παραταθούν λόγω νέων πιέσεων στις τιμές της ενέργειας, τα κράτη μέλη θα πρέπει να στοχοθετήσουν καλύτερα τα μέτρα τους προς όφελος των ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων. Η Επιτροπή ανέφερε ότι οι δημοσιονομικές συστάσεις θα ποσοτικοποιηθούν και θα διαφοροποιηθούν. Επιπλέον, όπως προτείνεται στην ανακοίνωσή της της 9^{ης} Νοεμβρίου 2022 σχετικά με τις κατευθύνσεις για τη μεταρρύθμιση του πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ, οι δημοσιονομικές συστάσεις θα διατυπωθούν με βάση τις καθαρές πρωτογενείς δαπάνες. Συνέστησε σε όλα τα κράτη μέλη να συνεχίσουν να προστατεύουν τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις και να διασφαλίσουν την αποτελεσματική χρήση των κονδυλίων του μηχανισμού και άλλων ταμείων της Ένωσης, ιδίως υπό το πρίσμα της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης και των στόχων ανθεκτικότητας. Η Επιτροπή επισήμανε ότι θα προτείνει στο Συμβούλιο να κινήσει διαδικασίες υπερβολικού ελλείμματος στη βάση του ελλείμματος την άνοιξη του 2024, βάσει των απολογιστικών στοιχείων του 2023, σύμφωνα με τις ισχύουσες νομικές διατάξεις.

- (8) Στις 26 Απριλίου 2023 η Επιτροπή υπέβαλε νομοθετικές προτάσεις για την υλοποίηση συνολικής μεταρρύθμισης των κανόνων οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης. Κεντρικός στόχος των προτάσεων είναι η ενίσχυση της βιωσιμότητας του δημόσιου χρέους και η προώθηση της βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης σε όλα τα κράτη μέλη μέσω μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων. Στις προτάσεις της, η Επιτροπή αποσκοπεί στη βελτίωση της εθνικής οικειοποίησης, στην απλούστευση του πλαισίου και στη μεγαλύτερη μεσοπρόθεσμη επικέντρωση, σε συνδυασμό με αποτελεσματική και πιο συνεκτική επιβολή. Σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 14ης Μαρτίου 2023 σχετικά με κατευθύνσεις για τη μεταρρύθμιση του πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ, στόχος είναι να ολοκληρωθεί το νομοθετικό έργο το 2023.
- (9) Στις 21 Απριλίου 2021 το Λουξεμβούργο υπέβαλε στην Επιτροπή το οικείο εθνικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241. Δυνάμει του άρθρου 19 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, η Επιτροπή αξιολόγησε τη συνάφεια, την αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα και τη συνοχή του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές αξιολόγησης που ορίζονται στο παράρτημα V του εν λόγω κανονισμού. Στις 13 Ιουλίου 2021 το Συμβούλιο εξέδωσε την εκτελεστική απόφασή του σχετικά με την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας του Λουξεμβούργου⁶. Η αποδέσμευση των δόσεων εξαρτάται από την έκδοση απόφασης της Επιτροπής, σύμφωνα με το άρθρο 24 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, στην οποία αναφέρεται ότι το Λουξεμβούργο έχει εκπληρώσει ικανοποιητικά τα σχετικά ορόσημα και τους στόχους που έχουν καθοριστεί στην εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου. Η ικανοποιητική εκπλήρωση προϋποθέτει ότι η επίτευξη των προηγούμενων οροσήμων και στόχων δεν έχει αναιρεθεί.

---

⁶ ST 10155/21 INIT· ST 10155/21 ADD 1.

- (10) Στις 28 Απριλίου 2023 το Λουξεμβούργο υπέβαλε το οικείο εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2023 και, στις 27 Απριλίου 2023, το οικείο πρόγραμμα σταθερότητας 2023, σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97. Τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν από κοινού για να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους. Σύμφωνα με το άρθρο 27 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2023 αποτυπώνει επίσης την εξαμηνιαία έκθεση του Λουξεμβούργου σχετικά με την πρόοδο που έχει σημειωθεί όσον αφορά την επίτευξη του οικείου σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.
- (11) Στις 24 Μαΐου 2023 η Επιτροπή δημοσίευσε την έκθεση χώρας 2023 για το Λουξεμβούργο. Αξιολόγησε την πρόοδο του Λουξεμβούργου όσον αφορά την εφαρμογή των σχετικών ειδικών ανά χώρα συστάσεων που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο μεταξύ 2019 και 2022 και προέβη σε απολογισμό της εφαρμογής του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας του Λουξεμβούργου. Με βάση την εν λόγω ανάλυση, η έκθεση χώρας εντόπισε κενά σε σχέση με τις εν λόγω προκλήσεις που δεν περιλαμβάνονται, ή περιλαμβάνονται μόνο εν μέρει, στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, καθώς και νέες και αναδυόμενες προκλήσεις. Αξιολόγησε επίσης την πρόοδο του Λουξεμβούργου όσον αφορά την εφαρμογή του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και την επίτευξη των πρωταρχικών στόχων της Ένωσης για την απασχόληση, τις δεξιότητες και τη μείωση της φτώχειας, καθώς και την πρόοδο όσον αφορά την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών.

(12) Η Επιτροπή διενήργησε εμπεριστατωμένη επισκόπηση βάσει του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 για το Λουξεμβούργο και δημοσίευσε τα αποτελέσματά της στις 24 Μαΐου 2023. Η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το Λουξεμβούργο δεν αντιμετωπίζει υπερβολικές μακροοικονομικές ανισορροπίες. Ειδικότερα, έχουν πρόσφατα αυξηθεί οι ευπάθειες που σχετίζονται με τις υψηλές τιμές των κατοικιών και το υψηλό χρέος των νοικοκυριών, αλλά φαίνεται να περιορίζονται συνολικά μέχρι στιγμής και αναμένεται να μετριαστούν μεσοπρόθεσμα. Η μεγάλη αύξηση του πληθυσμού, παράλληλα με την αύξηση της ενυπόθηκης πίστης, για την οποία παρέχει κίνητρα η δημοσιονομική στήριξη, έχει αυξήσει τη ζήτηση για στέγαση, ενώ η προσφορά είναι περιορισμένη από την περιορισμένη διαθέσιμη γη για κατασκευές και από την αποθεματοποίηση γης για κερδοσκοπία. Το διευρυνόμενο κενό μεταξύ ζήτησης και προσφοράς στέγασης έχει οδηγήσει σε μεγάλες αυξήσεις των τιμών των κατοικιών, με αυξανόμενους κινδύνους υπερτίμησης των κατοικιών και επιδείνωσης της οικονομικής προσιτότητας. Οι τιμές των κατοικιών μειώθηκαν σαφώς στο τέλος του 2022 και ο αριθμός των συναλλαγών στον τομέα της στέγασης μειώθηκε απότομα, επειδή η αύξηση των επιτοκίων οδήγησε σε στροφή την αγορά. Ωστόσο, δεν αναμένεται απότομη διόρθωση των τιμών των κατοικιών, επειδή τα εισοδήματα διατηρούνται σε καλά επίπεδα και η έλλειψη προσφοράς αναμένεται να συνεχιστεί. Το χρέος των νοικοκυριών είναι πολύ υψηλό ως προς το διαθέσιμο εισόδημα και αυξάνεται, ενώ ο δανεισμός παρέμεινε κάπως σταθερός στο τέλος του 2022. Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία των νοικοκυριών είναι επίσης σημαντικά, το χρέος σταδιακά αυξάνεται προς τα υψηλότερα επίπεδα εισοδήματος και πλούτου, και ο τραπεζικός τομέας είναι υγιής, γεγονός που συνολικά μετριάζει τους μακροοικονομικούς κινδύνους. Πρόσθετες προσπάθειες πολιτικής, όπως η εντατικοποίηση και η ιεράρχηση της έγκρισης και της εφαρμογής πρόσφατων μέτρων, συμπεριλαμβανομένων των περιοδικών φόρων για την αύξηση της προσφοράς οικοδομήσιμης γης, σε συνδυασμό με την εν εξελίξει μεταρρύθμιση του χωροταξικού σχεδιασμού, θα μπορούσαν να συμβάλουν στην τόνωση της προσφοράς στέγασης, ειδικότερα μέσω της στοχευμένης παροχής οικονομικά προσιτής και κοινωνικής στέγασης για όσους έχουν μεγαλύτερη ανάγκη. Η αποδοτικότητα της αγοράς ενοικίασης ακινήτων θα μπορούσε επίσης να βελτιωθεί. Επιπλέον, η μείωση της έκπτωσης φόρου για τους τόκους ενυπόθηκων δανείων, η οποία πρόσφατα αυξήθηκε σημαντικά, θα μείωνε τα φορολογικά κίνητρα δανεισμού που στηρίζουν τις υψηλές τιμές των κατοικιών.

- (13) Σύμφωνα με στοιχεία επικυρωμένα από την Eurostat, το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης του Λουξεμβούργου μειώθηκε από 0,7 % του ΑΕΠ το 2021 σε 0,2 % το 2022, ενώ το χρέος της γενικής κυβέρνησης υποχώρησε από 24,5 % του ΑΕΠ στο τέλος του 2021 σε 24,6 % στο τέλος του 2022.
- (14) Το ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης επηρεάστηκε από τα μέτρα δημοσιονομικής πολιτικής που ελήφθησαν για να μετριαστούν οι οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις της αύξησης των τιμών της ενέργειας. Το 2022 τα μέτρα φορολογικής πολιτικής για τη μείωση των εσόδων περιλάμβαναν μείωση των φόρων επί των προϊόντων ώστε να μειωθούν οι τιμές καταναλωτή για τη βενζίνη, το ντίζελ και το πετρέλαιο θέρμανσης κατά 7,5 λεπτά ανά λίτρο, ενώ τα μέτρα φορολογικής πολιτικής για την αύξηση των δαπανών περιλάμβαναν τη θέσπιση πίστωσης ενεργειακού φόρου⁷, ενισχύσεις προς επιχειρήσεις που πλήττονται από τις αυξανόμενες τιμές της ενέργειας και τον περιορισμό των αυξήσεων των τιμών του αερίου. Η Επιτροπή εκτιμά ότι το καθαρό δημοσιονομικό κόστος των εν λόγω μέτρων ανήλθε στο 0,5 % του ΑΕΠ το 2022. Το ισοζύγιο γενικής κυβέρνησης επηρεάστηκε επίσης από το δημοσιονομικό κόστος λόγω της προσφοράς προσωρινής προστασίας στα εκτοπισθέντα άτομα από την Ουκρανία, το οποίο εκτιμάται σε 0,1 % του ΑΕΠ το 2022. Ταυτόχρονα, το εκτιμώμενο κόστος των προσωρινών μέτρων έκτακτης ανάγκης που συνδέονται με την κρίση της COVID-19 μειώθηκε σε 0,2 % του ΑΕΠ το 2022, από 1,0 % το 2021.
- (15) Στις 18 Ιουνίου 2021 το Συμβούλιο συνέστησε στο Λουξεμβούργο⁸ να ακολουθήσει υποστηρικτικό δημοσιονομικό προσανατολισμό το 2022, μεταξύ άλλων χάρη στην ώθηση που παρέχει ο μηχανισμός, και να διατηρήσει τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις.

---

⁷ Οι πληρωτέες εκπτώσεις φόρου μπορούν να υπερβαίνουν τη φορολογική υποχρέωση και να επηρεάζουν τόσο τους μη φορολογούμενους όσο και τους φορολογούμενους· ως εκ τούτου, ταξινομούνται ως δαπάνες στους εθνικούς λογαριασμούς (ΕΣΛ 2010, άρθρα 20.167 και 20.168).

⁸ Σύσταση του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 2021, για τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας του Λουξεμβούργου για το 2021 (ΕΕ C 304 της 29.7.2021, σ. 73).

(16) Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, ο δημοσιονομικός προσανατολισμός⁹ το 2022 ήταν υποστηρικτικός, στο $-0,9\%$ του ΑΕΠ, σύμφωνα με τη σύσταση του Συμβουλίου. Ακολουθώντας τη σύσταση του Συμβουλίου, το Λουξεμβούργο συνέχισε να στηρίζει την ανάκαμψη με επενδύσεις χρηματοδοτούμενες από τον μηχανισμό. Οι δαπάνες που χρηματοδοτήθηκαν από επιχορηγήσεις του μηχανισμού και από άλλα ταμεία της Ένωσης ανήλθαν στο $0,1\%$ του ΑΕΠ το 2022 ($0,1\%$ του ΑΕΠ το 2021). Οι εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις είχαν ουδέτερη συμβολή στον δημοσιονομικό προσανατολισμό¹⁰. Επομένως, το Λουξεμβούργο διατήρησε τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις, σύμφωνα με τη σύσταση του Συμβουλίου. Ταυτόχρονα, η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών (εκτός των νέων μέτρων στο σκέλος των εσόδων) είχε επεκτατική συμβολή ύψους $1,3$ εκατοστιαίας μονάδας στον δημοσιονομικό προσανατολισμό. Αυτή η σημαντική επεκτατική συμβολή περιλάμβανε τον πρόσθετο αντίκτυπο των μέτρων που λήφθηκαν προς μετριασμό των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων της αύξησης των τιμών της ενέργειας (πρόσθετο καθαρό δημοσιονομικό κόστος ύψους $0,5\%$ του ΑΕΠ), καθώς και το κόστος λόγω της παροχής προσωρινής προστασίας σε εκτοπισθέντα άτομα από την Ουκρανία ($0,1\%$ του ΑΕΠ). Ταυτόχρονα, οι επιδοτήσεις, άλλες τρέχουσες δαπάνες και η ενδιάμεση κατανάλωση συνέβαλε επίσης ($0,3\%$ του ΑΕΠ) στην αύξηση των καθαρών πρωτογενών τρεχουσών δαπανών. Επομένως, το Λουξεμβούργο δεν διατήρησε επαρκώς υπό έλεγχο την αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών. Αυτή η σημαντική επεκτατική συμβολή των εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών οφειλόταν εν μέρει μόνο στα μέτρα για την αντιμετώπιση των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων της αύξησης των τιμών της ενέργειας, καθώς και στο κόστος παροχής προσωρινής προστασίας σε εκτοπισθέντα άτομα από την Ουκρανία.

---

⁹ Για τη μέτρηση του δημοσιονομικού προσανατολισμού χρησιμοποιείται η μεταβολή των πρωτογενών δαπανών (εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων), εξαιρουμένων των προσωρινών μέτρων έκτακτης ανάγκης που συνδέονται με την κρίση της COVID-19, αλλά συμπεριλαμβανομένων των δαπανών που χρηματοδοτούνται από μη επιστρεπτέα στήριξη (επιχορηγήσεις) του μηχανισμού και από άλλα ταμεία της Ένωσης, σε σχέση με τη μεσοπρόθεσμη δυναμική ανάπτυξη. Για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. πλαίσιο 1 στους δημοσιονομικούς στατιστικούς πίνακες.

¹⁰ Άλλες εθνικά χρηματοδοτούμενες κεφαλαιουχικές δαπάνες είχαν συστατική συμβολή ύψους $0,4$ εκατοστιαίας μονάδας του ΑΕΠ, λόγω της μείωσης των «Λοιπών κεφαλαιακών μεταβιβάσεων», οι οποίες σχετίζονταν κυρίως με τη σταδιακή κατάργηση της στήριξης προς τις επιχειρήσεις και της συνδρομής για την ανάκαμψη στο πλαίσιο της πανδημίας COVID-19 (Ταμείο ανάκαμψης και αλληλεγγύης για τις επιχειρήσεις).

- (17) Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι δημοσιονομικές προβολές στο πρόγραμμα σταθερότητας 2023 είναι σύμφωνο με τις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής για το 2023 και πιο ευνοϊκό στη συνέχεια. Η κυβέρνηση προβλέπει αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ κατά 2,4 % το 2023 και κατά 3,8 % το 2024. Συγκριτικά, στις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής η αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ είναι χαμηλότερη κατά 1,6 % το 2023 και κατά 2,4 % το 2024, κυρίως λόγω της χαμηλότερης συμβολής των καθαρών εξαγωγών στην ανάπτυξη το 2023 και της εγχώριας ζήτησης το 2024¹¹.
- (18) Στο οικείο πρόγραμμα σταθερότητας 2023, η κυβέρνηση αναμένει ότι το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης θα μειωθεί στο 1,5 % του ΑΕΠ το 2023. Η επιδείνωση το 2023 αντικατοπτρίζει κυρίως πρόσθετα μέτρα για τη στήριξη των εισοδημάτων των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων μετά τις υψηλές τιμές της ενέργειας και τον πληθωρισμό. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας 2023, ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί από το 24,6 % του ΑΕΠ στο τέλος του 2022 στο 26,1 % του ΑΕΠ στο τέλος του 2023. Στις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής το δημόσιο έλλειμμα υπολογίζεται στο 1,7 % του ΑΕΠ για το 2023. Το ποσοστό αυτό είναι ελαφρώς υψηλότερο από το έλλειμμα που προβλέπεται στο πρόγραμμα σταθερότητας για το 2023, κυρίως λόγω της ελαφράς μείωσης των φορολογικών εσόδων, σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής για το 2023. Στις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής εκτιμάται ότι ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ θα είναι ελαφρώς χαμηλότερος και ότι θα ανέλθει σε 25,9 % στο τέλος του 2023. Η διαφορά οφείλεται σε υψηλότερη αύξηση του ονομαστικού ΑΕΠ το 2023, σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής.

---

¹¹ Για το ονομαστικό ΑΕΠ, η εικόνα είναι ελαφρώς διαφορετική: το πρόγραμμα σταθερότητας για το 2023 προβλέπει ρυθμούς αύξησης του ονομαστικού ΑΕΠ κατά 4,7 % το 2023 και κατά 6,0 % το 2024, ενώ οι εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής προβλέπουν υψηλότερο ρυθμό 7,1 % το 2023 και συγκρίσιμο ρυθμό ύψους 5,9 % το 2024.

- (19) Το ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης το 2023 αναμένεται να εξακολουθήσει να επηρεάζεται από τα μέτρα που ελήφθησαν για να μετριαστούν οι οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις της αύξησης των τιμών της ενέργειας. Πρόκειται για μέτρα που παρατάθηκαν από το 2022, συγκεκριμένα, περιορισμός των αυξήσεων των τιμών του αερίου με την επιδότηση του ενεργειακού κόστους των νοικοκυριών και των τελών δικτύου, σταθεροποίηση των τιμών της ηλεκτρικής ενέργειας μέσω επιδοτήσεων προς τα νοικοκυριά και μέτρα στήριξης προς τις επιχειρήσεις, καθώς και νέα μέτρα. Λαμβανομένων υπόψη των εν λόγω εσόδων, το καθαρό δημοσιονομικό κόστος των μέτρων στήριξης εκτιμάται στις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής ότι θα ανέλθει σε 1,1 % του ΑΕΠ το 2023¹². Ορισμένα μέτρα το 2023 στοχεύουν στα πλέον ευάλωτα νοικοκυριά ή επιχειρήσεις, ενώ τα περισσότερα μέτρα δεν διατηρούν το μήνυμα των τιμών για μείωση της ζήτησης ενέργειας και αύξηση της ενεργειακής απόδοσης. Ως εκ τούτου, το ύψος των στοχευμένων μέτρων στήριξης, το οποίο πρέπει να ληφθεί υπόψη στην αξιολόγηση της συμμόρφωσης με τη σύσταση του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 2022¹³, εκτιμάται στις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής σε 0,6 % του ΑΕΠ το 2023 (έναντι 0,4 % του ΑΕΠ το 2022).
- (20) Στη σύσταση του της 12ης Ιουλίου 2022 το Συμβούλιο συνέστησε στο Λουξεμβούργο να λάβει μέτρα προκειμένου να διασφαλίσει το 2023 ότι η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών συνάδει με έναν συνολικά ουδέτερο προσανατολισμό πολιτικής¹⁴, λαμβάνοντας υπόψη τη συνεχιζόμενη προσωρινή και στοχευμένη στήριξη προς τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις που είναι περισσότερο ευάλωτα (-ες) στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας και προς τα άτομα που εγκαταλείπουν την Ουκρανία. Ταυτόχρονα, το Λουξεμβούργο θα πρέπει να είναι έτοιμο να προσαρμόσει τις τρέχουσες δαπάνες στην εξελισσόμενη κατάσταση. Το Συμβούλιο συνέστησε επίσης στο Λουξεμβούργο να επεκτείνει τις δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια, λαμβάνοντας υπόψη την πρωτοβουλία REPowerEU, μεταξύ άλλων κάνοντας χρήση του μηχανισμού και άλλων ταμείων της Ένωσης.

---

¹² Το ποσοστό αυτό αντιπροσωπεύει το επίπεδο του ετήσιου δημοσιονομικού κόστους των εν λόγω μέτρων, συμπεριλαμβανομένων των τρεχόντων εσόδων και τρεχουσών δαπανών, καθώς και —κατά περίπτωση— των μέτρων σε επίπεδο κεφαλαιουχικών δαπανών.

¹³ Σύσταση του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 2022, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του Λουξεμβούργου και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας 2022 του Λουξεμβούργου (EE OJ C 334 της 1.9.2022, σ. 128).

¹⁴ Με βάση τις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής, η μεσοπρόθεσμη (10ετής μέση) αύξηση του δυνητικού προϊόντος του Λουξεμβούργου εκτιμάται σε 7,8 % σε ονομαστικούς όρους.

(21) Το 2023, σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής, ο δημοσιονομικός προσανατολισμός θα είναι επεκτατικός (-1,5 % του ΑΕΠ), σε ένα περιβάλλον υψηλού πληθωρισμού. Προηγήθηκε επεκτατικός δημοσιονομικός προσανατολισμός το 2022 (-0,9 % του ΑΕΠ). Η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών (εκτός των νέων μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων) προβλέπεται να έχει επεκτατική συμβολή ύψους 1,3 εκατοστιαίων μονάδων στον δημοσιονομικό προσανατολισμό το 2023. Σε αυτήν περιλαμβάνεται το αυξημένο κόστος των στοχευμένων μέτρων στήριξης για τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις που είναι περισσότερο ευάλωτα στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας κατά 0,3 % του ΑΕΠ. Ως εκ τούτου, η επεκτατική συμβολή των εθνικά χρηματοδοτούμενων καθαρών πρωτογενών τρεχουσών δαπανών οφείλεται μόνο εν μέρει στη στοχευμένη στήριξη των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων που είναι περισσότερο ευάλωτα στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας. Η επεκτατική αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών (εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων) οφείλεται επίσης, μεταξύ άλλων παραγόντων, σε κοινωνικές παροχές εκτός αυτών σε είδος, σε επιδοτήσεις που σχετίζονται με μη στοχευμένα μέτρα στον τομέα της ενέργειας, σε μόνιμες αυξήσεις των μισθών του δημόσιου τομέα, σε εφάπαξ συνεισφορά στον προϋπολογισμό της Ένωσης και στη μείωση συντελεστών ΦΠΑ. Συνολικά, η προβλεπόμενη αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών δεν συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022. Οι δαπάνες που χρηματοδοτούνται από επιχορηγήσεις του μηχανισμού και άλλων ταμείων της Ένωσης ανήλθαν στο 0,2 % του ΑΕΠ το 2023, ενώ οι εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις είχαν επεκτατική συμβολή στον δημοσιονομικό προσανατολισμό, ύψους 0,1 εκατοστιαίας μονάδας. Το Λουξεμβούργο σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει πρόσθετες επενδύσεις μέσω του μηχανισμού και άλλων ταμείων της Ένωσης, ενώ προβλέπεται να διατηρήσει τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις¹⁵. Σχεδιάζει να χρηματοδοτήσει δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια, όπως ο εξηλεκτρισμός των δημόσιων μεταφορών, η ενίσχυση του δικτύου τραμ και του σιδηροδρομικού δικτύου, το ταμείο για το κλίμα και την ενέργεια για τη στήριξη της απόκτησης φωτοβολταϊκών συλλεκτών, η ψηφιοποίηση των δημόσιων υπηρεσιών και η ασφάλεια των ψηφιακών επικοινωνιών (κβαντική τεχνολογία), που χρηματοδοτούνται εν μέρει από τον μηχανισμό και άλλα ταμεία της Ένωσης.

---

¹⁵ Άλλες εθνικά χρηματοδοτούμενες κεφαλαιουχικές δαπάνες προβλέπεται να έχουν ουδέτερη συμβολή στο ΑΕΠ.

- (22) Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας 2023, το έλλειμμα γενικής κυβέρνησης αναμένεται να αυξηθεί σε 1,7 % του ΑΕΠ το 2024. Η αύξηση το 2024 αντικατοπτρίζει κυρίως την επέκταση των μέτρων στήριξης για την άμβλυση των επιπτώσεων της πληθωριστικής αύξησης στα εισοδήματα νοικοκυριών και επιχειρήσεων. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας 2023 ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί σε 27,5 % στο τέλος του 2024. Με βάση τα μέτρα πολιτικής που ήταν γνωστά κατά την καταληκτική ημερομηνία των προβλέψεων, οι εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής προβλέπουν δημόσιο έλλειμμα ίσο με 1,5 % του ΑΕΠ το 2024. Το ποσοστό αυτό είναι ελαφρώς χαμηλότερο από το έλλειμμα που προβλέπεται στο πρόγραμμα σταθερότητας 2023, κυρίως λόγω της χαμηλότερης αύξησης του εισοδήματος εξαρτημένης εργασίας και των κοινωνικών μεταβιβάσεων, σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής. Στις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής εκτιμάται ότι ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ θα είναι χαμηλότερος και ότι θα ανέλθει σε 27,0 % στο τέλος του 2024.
- (23) Το πρόγραμμα σταθερότητας 2023 προβλέπει την παράταση των μέτρων στήριξης στον τομέα της ενέργειας έως το τέλος του 2024. Επί του παρόντος, η Επιτροπή στηρίζεται στην παραδοχή ότι το καθαρό κόστος των μέτρων στήριξης στον τομέα της ενέργειας θα ανέλθει σε 0,5 % του ΑΕΠ το 2024¹⁶ έναντι 1,1 % του ΑΕΠ το 2023. Αυτές οι εκτιμήσεις βασίζονται στην παραδοχή ότι δεν θα υπάρξουν νέες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας. Τα μέτρα στήριξης στον τομέα της ενέργειας που σχεδιάζεται επί του παρόντος να παραμείνουν σε ισχύ το 2024 δεν φαίνεται να στοχεύουν σε ευάλωτα νοικοκυριά ή επιχειρήσεις. Τα περισσότερα από αυτά δεν διατηρούν πλήρως το μήνυμα των τιμών για μείωση της ζήτησης ενέργειας και αύξηση της ενεργειακής απόδοσης.

---

¹⁶ Ο ορισμός των μέτρων στον τομέα της ενέργειας από την Επιτροπή περιλαμβάνει μόνο μέτρα δημοσιονομικής πολιτικής που επηρεάζουν άμεσα τις τιμές της ενέργειας ή παρέχουν προσωρινή εισοδηματική στήριξη για την κατανάλωση ενέργειας. Τα γενικά μέτρα στήριξης του πληθωρισμού δεν ταξινομούνται ως μέτρα στον τομέα της ενέργειας, γεγονός που εξηγεί τη διαφορά στο εκτιμώμενο δημοσιονομικό κόστος των μέτρων στήριξης στον τομέα της ενέργειας μεταξύ του προγράμματος σταθερότητας 2023 και των εαρινών προβλέψεων 2023 της Επιτροπής.

- (24) Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1466/97 ζητεί ετήσια βελτίωση του διαρθρωτικού δημοσιονομικού ισοζυγίου κατά 0,5 % του ΑΕΠ ως ενδεικτικό ποσοστό για την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου¹⁷. Λαμβανομένων υπόψη των παραμέτρων δημοσιονομικής βιωσιμότητας, ενδείκνυται η βελτίωση του διαρθρωτικού ισοζυγίου κατά τουλάχιστον 0,3 % του ΑΕΠ για το 2024, σύμφωνα με την Επιτροπή. Για να διασφαλιστεί η βελτίωση αυτή και σύμφωνα με τη μεθοδολογία της Επιτροπής, η αύξηση των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών δαπανών¹⁸ το 2024 δεν θα πρέπει να υπερβεί το 4,8 %, σύμφωνα με την υπόδειξη της παρούσας σύστασης. Ταυτόχρονα, τα εναπομείναντα μέτρα στήριξης της ενέργειας, που επί του παρόντος εκτιμώνται από την Επιτροπή σε 1,1 % του ΑΕΠ το 2023, θα πρέπει να καταργηθούν σταδιακά το 2023, εάν οι εξελίξεις στην αγορά ενέργειας το επιτρέψουν και ξεκινώντας από τα λιγότερο στοχευμένα μέτρα, ενώ τα κονδύλια που θα εξοικονομηθούν θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν για τη μείωση του δημόσιου ελλείμματος. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, αυτό θα οδηγούσε σε αύξηση των καθαρών πρωτογενών δαπανών χαμηλότερη από τον συνιστώμενο μέγιστο ρυθμό αύξησης για το 2024. Ωστόσο, σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής, η αύξηση των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών το 2023 δεν συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 2022. Αν αυτό επιβεβαιωθεί, θα ήταν σκόπιμη η χαμηλότερη αύξηση των καθαρών πρωτογενών δαπανών το 2024.
- (25) Με την παραδοχή αμετάβλητων πολιτικών, οι εαρινές προβλέψεις 2023 της Επιτροπής προβλέπουν αύξηση των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών δαπανών σε 2,9 % το 2024, ποσοστό χαμηλότερο από τον συνιστώμενο ρυθμό ανάπτυξης.

---

¹⁷ Το άρθρο 5 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 απαιτεί επίσης προσαρμογή άνω του 0,5 % του ΑΕΠ για τα κράτη μέλη με δημόσιο χρέος που υπερβαίνει το 60 % του ΑΕΠ ή με πιο σημαντικούς κινδύνους για τη βιωσιμότητα του χρέους.

¹⁸ Ως καθαρές πρωτογενείς δαπάνες ορίζονται οι εθνικά χρηματοδοτούμενες δαπάνες, εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων και εξαιρουμένων των δαπανών για τόκους και των δαπανών για την κυκλική ανεργία.

- (26) Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας 2023, οι δημόσιες επενδύσεις αναμένεται να παραμείνουν σταθερές στο 4,5 % του ΑΕΠ το 2023 και το 2024. Το πρόγραμμα σταθερότητας 2023 αναφέρεται σε μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, οι οποίες αναμένεται να συμβάλουν στη δημοσιονομική βιωσιμότητα και στη βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη. Σε αυτές τις μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις περιλαμβάνονται επενδύσεις για την προώθηση της ενεργειακής και της ψηφιακής μετάβασης, οι οποίες αποτελούν επίσης μέρος το σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.
- (27) Το πρόγραμμα σταθερότητας 2023 περιγράφει μια μεσοπρόθεσμη δημοσιονομική πορεία έως το 2027. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας 2023, το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης αναμένεται να μειωθεί σε 1,0 % του ΑΕΠ το 2025 και σε 0,8 % έως το 2026 προτού αυξηθεί σε 0,9 % το 2027.. Ως εκ τούτου, το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης προγραμματίζεται να παραμείνει σε επίπεδο κάτω του 3 % του ΑΕΠ κατά τη διάρκεια της περιόδου που καλύπτει το πρόγραμμα. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας 2023, ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί από 27,5 % του ΑΕΠ στο τέλος του 2024 σε 29,0 % του ΑΕΠ έως το τέλος του 2027.

(28) Ο αντίκτυπος των δημογραφικών τάσεων στις δημόσιες δαπάνες θα οξυνθεί τις επόμενες δεκαετίες, διότι ο αριθμός συνταξιούχων ανά εργαζόμενο αναμένεται να αυξηθεί σταθερά λόγω της γήρανσης του πληθυσμού και της επιβράδυνσης των καθαρών μεταναστευτικών ροών. Σύμφωνα με το σενάριο χωρίς αλλαγή πολιτικής, το Λουξεμβούργο θα αντιμετωπίσει μία από τις μεγαλύτερες αυξήσεις των συνταξιοδοτικών δαπανών της ΕΕ ως ποσοστό του ΑΕΠ, οι οποίες προβλέπεται να διπλασιαστούν σε περίπου 18 % του ΑΕΠ έως το 2070, το υψηλότερο ποσοστό στην Ένωση. Αυτό θα οδηγήσει σε σημαντική αύξηση του δημόσιου χρέους, γεγονός που θα θέσει σε κίνδυνο τη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών. Το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας δεν πραγματεύεται τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του συνταξιοδοτικού συστήματος. Συγκεκριμένα, το σχέδιο αυτό δεν ασχολείται με τις αρνητικές επιπτώσεις των συστημάτων πρόωρης συνταξιοδότησης και των οικονομικών κινήτρων για πρόωρη αποχώρηση από την αγορά εργασίας, τα οποία συμβάλλουν στο χαμηλό ποσοστό απασχόλησης των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας. Η αύξηση της πραγματικής ηλικίας συνταξιοδότησης θα είχε θετικό μακροοικονομικό αντίκτυπο και θα μπορούσε να μειώσει τις δαπάνες για συντάξεις, δεδομένου ότι υψηλότερο ποσοστό εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας στην απασχόληση θα στήριζε την οικονομική ανάπτυξη. Η καταπολέμηση του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού στην Ένωση είναι ουσιαστικής σημασίας για: i) την πρόληψη της στρέβλωσης του ανταγωνισμού μεταξύ επιχειρήσεων· ii) τη διασφάλιση της δίκαιης μεταχείρισης των φορολογουμένων· τη διασφάλιση της δίκαιης μεταχείρισης των φορολογουμένων· και iii) τη διασφάλιση των δημόσιων οικονομικών. Το Λουξεμβούργο είναι μια μικρή ανοικτή οικονομία, με μεγάλο διεθνή χρηματοπιστωτικό τομέα, γεγονός που σε μεγάλο βαθμό εξηγεί την ύπαρξη μεγάλων χρηματοοικονομικών ροών. Ωστόσο, οι ροές αυτές αντικατοπτρίζουν επίσης την παρουσία πολλών αλλοδαπών εταιρειών στη χώρα, οι οποίες ασκούν δραστηριότητες ενδοομιλικής ταμειακής διαχείρισης. Ιδιαίτερη ανησυχία προκαλεί η απουσία παρακράτησης φόρου, ή ισοδύναμων μέτρων για τις πληρωμές τόκων και δικαιωμάτων προς περιοχές δικαιοδοσίας που εφαρμόζουν χαμηλή ή μηδενική φορολογία, πέραν των χωρών που περιλαμβάνονται στον ενωσιακό κατάλογο μη συνεργάσιμων περιοχών δικαιοδοσίας¹⁹. Οι εξερχόμενες πληρωμές τόκων και δικαιωμάτων από εταιρείες με έδρα το Λουξεμβούργο προς δικαιοδοσίες τρίτων χωρών θα ήταν δυνατό να υπόκεινται σε ελάχιστη ή καμία φορολόγηση, αν οι εν λόγω πληρωμές δεν φορολογηθούν ή υποβληθούν σε χαμηλή φορολογία στη δικαιοδοσία του αποδέκτη. Το Λουξεμβούργο έχει λάβει ορισμένα μέτρα για την καταπολέμηση του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού. Ωστόσο, μέχρι στιγμής τα μέτρα αυτά είναι ανεπαρκή για την αντιμετώπιση αυτών των χαρακτηριστικών του φορολογικού συστήματος, τα οποία είναι δυνατό να χρησιμοποιηθούν από τις πολυεθνικές εταιρείες για την εφαρμογή επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού.

¹⁹ Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τον αναθεωρημένο ενωσιακό κατάλογο μη συνεργάσιμων περιοχών φορολογικής δικαιοδοσίας (ΕΕ C 64 της 21.2.2023, σ. 17).

(29) Σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 3 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 και το κριτήριο 2.2 του παραρτήματος V του εν λόγω κανονισμού, το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας περιλαμβάνει εκτεταμένο σύνολο αλληλοενισχυόμενων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που πρέπει να υλοποιηθούν έως το 2026. Η υλοποίηση του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας του Λουξεμβούργου προχωρεί. Το Λουξεμβούργο υπέβαλε την πρώτη αίτηση πληρωμής του στις 28 Δεκεμβρίου 2022, η οποία αντιστοιχεί σε 26 ορόσημα και στόχους στην εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου, για την εκταμίευση 20 εκατ. EUR στο πλαίσιο του μηχανισμού. Η Επιτροπή δημοσίευσε τη θετική προκαταρκτική αξιολόγησή της στις 28 Απριλίου 2023. Το Συμβούλιο συζητά την αίτηση πληρωμής. Τα εν λόγω ορόσημα και οι στόχοι περιλαμβάνουν την έναρξη ισχύος της μεταρρύθμισης του «συμφώνου στέγασης 2.0», που αποσκοπεί στην αύξηση της προσφοράς οικονομικά προσιτών κατοικιών προς ενοικίαση που προσφέρουν οι δήμοι, τις επενδύσεις για την ψηφιοποίηση του δημόσιου τομέα και την ανάπτυξη υπερασφαλών επικοινωνιών, την αναβάθμιση των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού με τη δρομολόγηση του προγράμματος «FutureSkills» («Μελλοντικές δεξιότητες»), καθώς και μια μεταρρύθμιση για την προμήθεια καθαρών οχημάτων. Το Λουξεμβούργο υπέβαλε τροποποίηση του σχεδίου του στις 11 Νοεμβρίου 2022, η οποία εγκρίθηκε από το Συμβούλιο στις 17 Ιανουαρίου 2023. Το Λουξεμβούργο αναμένεται να υποβάλει κεφάλαιο για το REPowerEU και έχει ήδη αποφασίσει να μεταφέρει 128,5 εκατ. EUR από το αποθεματικό προσαρμογής στο Brexit στον μηχανισμό για τη χρηματοδότηση της υλοποίησής του. Η ταχεία συμπερίληψη του νέου κεφαλαίου για το REPowerEU στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας θα επιτρέψει τη χρηματοδότηση πρόσθετων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων για τη στήριξη των στρατηγικών στόχων του Λουξεμβούργου στον τομέα της ενέργειας και της πράσινης μετάβασης. Η συστηματική και αποτελεσματική συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών, των κοινωνικών εταίρων και άλλων σχετικών ενδιαφερόμενων μερών παραμένει σημαντική για την επιτυχή εφαρμογή του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, καθώς και άλλων οικονομικών πολιτικών και πολιτικών απασχόλησης που υπερβαίνουν το εν λόγω σχέδιο, προκειμένου να διασφαλιστεί η ευρεία οικειοποίηση του συνολικού θεματολογίου πολιτικής.

- (30) Η Επιτροπή ενέκρινε όλα τα έγγραφα προγραμματισμού της πολιτικής συνοχής του Λουξεμβούργου το 2022. Η ταχεία υλοποίηση των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής συμπληρωματικά προς το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και σε συνέργεια με αυτό, συμπεριλαμβανομένου του κεφαλαίου για το REPowerEU, είναι καίριας σημασίας για την επίτευξη της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης, την αύξηση της οικονομικής και κοινωνικής ανθεκτικότητας και την επίτευξη ισόρροπης εδαφικής ανάπτυξης στο Λουξεμβούργο.
- (31) Πέρα από τις οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις που πραγματεύονται το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και τα προγράμματα της πολιτικής συνοχής, το Λουξεμβούργο αντιμετωπίζει ορισμένες πρόσθετες προκλήσεις, ιδίως τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών η οποία αφορά κυρίως το συνταξιοδοτικό σύστημα, νομικά κενά που θα ήταν δυνατό να χρησιμοποιηθούν από πολυεθνικές εταιρείες που εφαρμόζουν επιθετικό φορολογικό σχεδιασμό, ευπάθειες που σχετίζονται με τις υψηλές τιμές των κατοικιών και το χρέος των νοικοκυριών, αδυναμίες του εκπαιδευτικού συστήματος που επιτείνουν την ανισότητα και ζητήματα που σχετίζονται με την ενεργειακή πολιτική και την πράσινη μετάβαση, συμπεριλαμβανομένων δυνητικών φραγμών στη μετάβαση από τα ορυκτά καύσιμα και ζητημάτων που αφορούν το δίκτυο μεταφορών.

(32) Οι βασικές δεξιότητες και οι συνολικές επιδόσεις των μαθητών εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από το κοινωνικοοικονομικό και γλωσσικό τους υπόβαθρο. Τα μέσα επίπεδα βασικών γνώσεων και δεξιοτήτων στην ηλικία των 15 ετών, όπως μετρήθηκαν από το Πρόγραμμα Διεθνούς Αξιολόγησης Μαθητών (PISA) του ΟΟΣΑ, είναι σημαντικά χαμηλότερα στο Λουξεμβούργο από τον ενωσιακό μέσο όρο. Το χάσμα μεταξύ προνομιούχων μαθητών και μειονεκτούντων συμμαθητών τους είναι μεγαλύτερο στο Λουξεμβούργο από οποιαδήποτε άλλη χώρα της Ένωσης. Το εκπαιδευτικό σύστημα δεν εφοδιάζει όλους τους μαθητές με τις αναγκαίες βασικές δεξιότητες για την κάλυψη των αναγκών της αγοράς εργασίας της χώρας. Η γλώσσα που ομιλείται στο εθνικό σχολικό σύστημα σε επίπεδο πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι η λουξεμβουργιανή, ενώ οι μαθητές μαθαίνουν να διαβάζουν και να γράφουν στα γερμανικά. Όλα τα μαθήματα (εκτός από τη γαλλική γλώσσα) διδάσκονται στα γερμανικά. Έτσι δημιουργείται πολύ υψηλή ζήτηση για γλωσσικές δεξιότητες σε μια χώρα όπου μόνο ένας στους τρεις μαθητές ομιλεί τη λουξεμβουργιανή ως πρώτη γλώσσα. Το ποσοστό των νέων ηλικίας 18-24 ετών που εγκατέλειψαν την εκπαίδευση και την κατάρτιση χωρίς να έχουν ολοκληρώσει την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση αυξήθηκε από 6,3 % το 2018 σε 8,2 % το 2022. Τον Σεπτέμβριο του 2022, το Λουξεμβούργο δρομολόγησε πιλοτικό σχέδιο σε τέσσερα δημοτικά σχολεία, όπου οι μαθητές αρχίζουν να μαθαίνουν πρώτα στα γαλλικά και στη συνέχεια στα γερμανικά. Αν επεκταθεί σε περισσότερα σχολεία, η προσέγγιση αυτή θα μπορούσε να συμβάλει στη βελτίωση των επιδόσεων των μαθητών των οποίων η πρώτη γλώσσα δεν είναι τα γαλλικά. Το Λουξεμβούργο αύξησε επίσης την προσφορά του όσον αφορά τα δημόσια διεθνή σχολεία: από το σχολικό έτος 2022/2023, το 4 % των μαθητών σε επίπεδο προσχολικής και πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι εγγεγραμμένοι σε τέτοια σχολεία, όπου μπορούν να επιλέξουν μεταξύ αγγλικών, γαλλικών ή γερμανικών ως γλώσσα διδασκαλίας. Αν αυτή η επιλογή διδασκαλίας μέσω μίας κύριας γλώσσας επεκταθεί ώστε να καλύπτει μεγαλύτερο μέρος του σχολικού πληθυσμού, θα μπορούσε να βελτιώσει σημαντικά τις πιθανότητες των μαθητών να επιτύχουν καλύτερα μαθησιακά αποτελέσματα.

(33) Το ενεργειακό σύστημα του Λουξεμβούργου χαρακτηρίζεται από υψηλή εξάρτηση από τις εισαγωγές και εξάρτηση από ορυκτά καύσιμα. Η χώρα είναι μεγάλος καθαρός εισαγωγέας ενέργειας. Εξαρτάται σχεδόν εξ ολοκλήρου από τις εισαγωγές πρωτογενούς ενέργειας, με ποσοστό εξάρτησης 92 % το 2021. Το πετρέλαιο αποτελεί το 69 % του ενεργειακού μείγματος του Λουξεμβούργου και το φυσικό αέριο το 18 %, ενώ το 12 % προήλθε από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, με δυναμικότητα 572 MW το 2022. Το Λουξεμβούργο δεν εισάγει πετρέλαιο από τη Ρωσία. Όσον αφορά το αέριο, η εξάρτηση από τη Ρωσία είναι περιορισμένη, καθώς σχεδόν το 100 % του αερίου που καταναλώθηκε στο Λουξεμβούργο εισήχθη από αγωγούς από το Βέλγιο και τη Γερμανία, προερχόμενο από τη Νορβηγία και τις Κάτω Χώρες. Η κατανάλωση φυσικού αερίου στο Λουξεμβούργο μειώθηκε κατά 26 % την περίοδο από τον Αύγουστο του 2022 έως τον Μάρτιο του 2023, σε σύγκριση με τη μέση κατανάλωση αερίου κατά την ίδια περίοδο τα προηγούμενα πέντε έτη, υπερβαίνοντας τον στόχο μείωσης του 15 % που ορίζεται στον κανονισμό (ΕΕ) 1369/2022 του Συμβουλίου²⁰. Το Λουξεμβούργο θα μπορούσε να συνεχίσει τις προσπάθειές του για προσωρινή μείωση της ζήτησης αερίου έως τις 31 Μαρτίου 2024 δυνάμει του κανονισμού (ΕΕ) 2023/706 του Συμβουλίου²¹.

---

²⁰ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/1369 του Συμβουλίου, της 5ης Αυγούστου 2022, σχετικά με συντονισμένα μέτρα μείωσης της ζήτησης αερίου (ΕΕ L 206 της 8.8.2022, σ. 1).

²¹ Κανονισμός (ΕΕ) 2023/706 του Συμβουλίου, της 30ής Μαρτίου 2023, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2022/1369 όσον αφορά την παράταση της περιόδου μείωσης της ζήτησης για μέτρα μείωσης της ζήτησης αερίου και την ενίσχυση των διαδικασιών υποβολής εκθέσεων για την εφαρμογή τους και των διαδικασιών παρακολούθησης της εφαρμογής τους (ΕΕ L 93 της 31.3.2023, σ. 1).

(34) Αν και το Λουξεμβούργο είναι σε μεγάλο βαθμό διασυνδεδεμένο όσον αφορά τόσο την ηλεκτρική ενέργεια όσο και το αέριο, θα χρειαστούν περαιτέρω επενδύσεις ενόψει της αυξανόμενης παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και της ζήτησης ενέργειας. Το Λουξεμβούργο πρέπει να αντιμετωπίσει την πρόκληση της ανεπαρκούς προσφοράς στέγασης, επιτυγχάνοντας παράλληλα τους στόχους του για την ενέργεια και το κλίμα. Υπάρχει επίσης ανάγκη ανακαίνισης του υφιστάμενου κτιριακού αποθέματος. Με το 20,8 % του συνολικού δυναμικού εξοικονόμησης ενέργειας (σε όρους GWh), ο τομέας της κατασκευής και ανακαίνισης κατοικιών αποτελεί τη δεύτερη μεγαλύτερη πηγή σωρευτικού δυναμικού εξοικονόμησης ενέργειας έως το 2030. Περίπου το 89 % του κτιριακού αποθέματος κατοικιών χρησιμοποιεί συστήματα θέρμανσης βασισμένα σε ορυκτά καύσιμα (πετρέλαιο θέρμανσης και φυσικό αέριο). Στο πλαίσιο αυτό, οι δήμοι θα διαδραματίσουν καίριο ρόλο. Η κυκλοφοριακή συμφόρηση επιβαρύνει την οικονομία και την περιβαλλοντική βιωσιμότητα. Οι μεταφορές αντιπροσωπεύουν σημαντικό ποσοστό της κατανάλωσης πετρελαίου και το 59 % των συνολικών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, σε σύγκριση με τον μέσο ενωσιακό όρο 24 % για το 2019. Αν και το Λουξεμβούργο θέσπισε ορισμένα σχετικά μέτρα για τη βελτίωση των βιώσιμων μεταφορών, πρόσθετες, πιο στοχευμένες παρεμβάσεις θα συμβάλουν σημαντικά στη μείωση της εξάρτησης από το πετρέλαιο και των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Αυτό αντικατοπτρίζεται στο εθνικό σχέδιο για την ενέργεια και το κλίμα (ΕΣΕΚ) του Λουξεμβούργου, το οποίο θέτει ως στόχο έως το 2030 το 40 % του στόλου οχημάτων του να αποτελείται από ηλεκτρικά οχήματα και οχήματα με ρευματολήπτη. Το Λουξεμβούργο έχει θέσει το ίδιο ως στόχο να καταστεί κλιματικά ουδέτερο έως το 2050. Έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο τα τελευταία χρόνια στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, αλλά παραμένει ένα από τα κράτη μέλη με το χαμηλότερο μερίδιο σε αυτές τις πηγές ενέργειας. Θα χρειαστούν περαιτέρω αυξήσεις του επιπέδου φιλοδοξίας για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, την αύξηση της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και της ενεργειακής απόδοσης προκειμένου το Λουξεμβούργο να επιτύχει τους ενεργειακούς στόχους του για το 2030 —να εξασφαλίσει το 25 % της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και να μειώσει την τελική κατανάλωση ενέργειας κατά 40 % έως 44 % σε σύγκριση με το 2007.

- (35) Οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων σε τομείς και επαγγέλματα καίριας σημασίας για την πράσινη μετάβαση, στους οποίους συμπεριλαμβάνονται η κατασκευή, η ανάπτυξη και η συντήρηση τεχνολογιών μηδενικών καθαρών εκπομπών, δημιουργούν εμπόδια στη μετάβαση σε μια οικονομία μηδενικών καθαρών εκπομπών. Τα υψηλής ποιότητας συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης που ανταποκρίνονται στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της αγοράς εργασίας και τα στοχευμένα μέτρα αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανειδίκευσης είναι καίριας σημασίας για τη μείωση των ελλείψεων δεξιοτήτων και την προώθηση της ένταξης και της ανακατανομής του εργατικού δυναμικού. Προκειμένου να αποδεσμευτεί η αναξιοποίητη προσφορά εργατικού δυναμικού, τα μέτρα αυτά πρέπει να είναι προσβάσιμα, ιδίως για τα άτομα και στους τομείς και τις περιφέρειες που επηρεάζονται περισσότερο από την πράσινη μετάβαση. Παρότι το Λουξεμβούργο έχει εντείνει τις προσπάθειές του για αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την επανειδίκευση των εργαζομένων σε παρακμάζοντες και μετασχηματιζόμενους τομείς, εξακολουθούν να υπάρχουν ελλείψεις εργατικού δυναμικού σε ορισμένα επαγγέλματα, συμπεριλαμβανομένων των διευθυντών χάραξης πολιτικής και σχεδιασμού. Αυτές οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού ενδέχεται να οδηγήσουν σε πιθανό φραγμό στην πράσινη μετάβαση και στην υλοποίηση του REPowerEU.
- (36) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης της Επιτροπής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σταθερότητας 2023 και η γνώμη²² του αποτυπώνεται στη σύσταση 1.

---

²² Βάσει του άρθρου 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97.

(37) Δεδομένης της στενής διασύνδεσης των οικονομιών των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ και της συλλογικής συνεισφοράς τους στη λειτουργία της οικονομικής και νομισματικής ένωσης, το Συμβούλιο συνέστησε στα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ να λάβουν μέτρα, μεταξύ άλλων μέσω των οικείων σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, ώστε i) να διατηρήσουν τη βιωσιμότητα του χρέους και να μη στηρίζουν ευρέως τη συνολική ζήτηση το 2023, να στοχεύσουν καλύτερα τα δημοσιονομικά μέτρα που λαμβάνονται για τον μετριασμό των επιπτώσεων των υψηλών τιμών της ενέργειας και να εξετάσουν κατάλληλους τρόπους για τη σταδιακή παύση της στήριξης, καθώς θα μειώνονται οι πιέσεις στις τιμές της ενέργειας· ii) να διατηρήσουν υψηλό επίπεδο δημόσιων επενδύσεων και να προωθήσουν τις ιδιωτικές επενδύσεις για τη στήριξη της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης· iii) να στηρίζουν τις μισθολογικές εξελίξεις που μετριάζουν την απώλεια της αγοραστικής δύναμης, περιορίζοντας παράλληλα τις δευτερογενείς επιδράσεις στον πληθωρισμό, να βελτιώσουν περαιτέρω τις ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας και να αντιμετωπίσουν τις ελλείψεις δεξιοτήτων· iv) να βελτιώσουν το επιχειρηματικό περιβάλλον και να διασφαλίσουν ότι η ενεργειακή στήριξη των επιχειρήσεων είναι οικονομικά αποδοτική, προσωρινή και απευθύνεται σε βιώσιμες επιχειρήσεις και ότι διατηρεί τα κίνητρα για την πράσινη μετάβαση· και v) να διαφυλάξουν τη μακροοικονομική σταθερότητα και να παρακολουθούν τους κινδύνους, συνεχίζοντας παράλληλα τις εργασίες για την ολοκλήρωση της τραπεζικής ένωσης. Για το Λουξεμβούργο, οι συστάσεις (1), (2) και (4) συμβάλλουν στην υλοποίηση της πρώτης, της δεύτερης, της τρίτης, της τέταρτης και της πέμπτης σύστασης που ορίζονται στη σύσταση για τη ζώνη του ευρώ 2023.

ΣΥΝΙΣΤΑ στο Λουξεμβούργο να λάβει μέτρα το 2023 και το 2024, προκειμένου:

1. Να καταργήσει σταδιακά τα ισχύοντα μέτρα στήριξης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας, αξιοποιώντας τα κονδύλια που θα εξοικονομήσει για τη μείωση του δημόσιου ελλείμματος, το συντομότερο δυνατόν το 2023 και το 2024. Εάν νέες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας καταστήσουν αναγκαία τη θέσπιση νέων ή τη συνέχιση μέτρων στήριξης, να διασφαλίσει ότι αυτά τα μέτρα στήριξης στοχεύουν στην προστασία των ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων, είναι δημοσιονομικώς ανεκτά και διατηρούν τα κίνητρα για εξοικονόμηση ενέργειας.

Να ακολουθήσει συνετή δημοσιονομική πολιτική, περιορίζοντας συγκεκριμένα την ονομαστική αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων καθαρών πρωτογενών δαπανών το 2024 σε 4,8 % το πολύ²³.

Να διατηρήσει τις εθνικά χρηματοδοτούμενες δημόσιες επενδύσεις και να διασφαλίσει την αποτελεσματική απορρόφηση των επιχορηγήσεων του μηχανισμού και άλλων ταμείων της Ένωσης, ιδίως για την προώθηση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης.

Για την περίοδο μετά το 2024, να συνεχίσει να εφαρμόζει μεσοπρόθεσμη δημοσιονομική στρατηγική σταδιακής και βιώσιμης εξυγίανσης, σε συνδυασμό με επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις για την επίτευξη υψηλότερης βιώσιμης ανάπτυξης, ώστε να επιτύχει συνετή μεσοπρόθεσμη δημοσιονομική θέση.

Να μειώσει τους κινδύνους που σχετίζονται με τη στεγαστική αγορά, ιδίως με τη μείωση της έκπτωσης φόρου για τους τόκους ενυπόθηκων δανείων και με τη λήψη μέτρων για την αύξηση της προσφοράς οικοδομήσιμης γης. Να ασχοληθεί με τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του συνταξιοδοτικού συστήματος, ιδίως με τον περιορισμό των επιλογών πρόωρης συνταξιοδότησης και την αύξηση του ποσοστού απασχόλησης για εργαζομένους μεγαλύτερης ηλικίας. Να αυξήσει τα μέτρα για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού, συγκεκριμένα με τη διασφάλιση επαρκούς φορολόγησης των εξερχόμενων πληρωμών τόκων και δικαιωμάτων σε δικαιοδοσίες που εφαρμόζουν μηδενική/χαμηλή φορολογία.

---

²³ Το οποίο εκτιμάται ότι αντιστοιχεί σε ετήσια βελτίωση του διαρθρωτικού δημοσιονομικού ισοζυγίου κατά τουλάχιστον 0,3 % του ΑΕΠ για το 2024, όπως περιγράφεται στην αιτιολογική σκέψη 24.

2. Να διατηρήσει τον δυναμικό ρυθμό της σταθερής υλοποίησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητάς της και να οριστικοποιήσει άμεσα το κεφάλαιο για το REPowerEU με σκοπό την ταχεία έναρξη υλοποίησής του. Να προχωρήσει στην ταχεία υλοποίηση των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής, σε στενή συμπληρωματικότητα και συνέργεια με το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.
3. Να βελτιώσει τις επιδόσεις του σχολικού εκπαιδευτικού συστήματος και να προωθήσει τις ίσες ευκαιρίες για όλους τους μαθητές, ιδίως με την προσαρμογή της διδασκαλίας στις ανάγκες των μειονεκτούντων μαθητών και εκείνων που προέρχονται από διάφορα γλωσσικά υπόβαθρα.
4. Να μειώσει την εξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα επιταχύνοντας την ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, αυξάνοντας την ικανότητα μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, διευκολύνοντας τις διαδικασίες αδειοδότησης και επενδύοντας στην ενεργειακή απόδοση τόσο στον οικιστικό όσο και στον μη οικιστικό τομέα. Να στηρίζει τους δήμους στην κατάρτιση λεπτομερών τοπικών σχεδίων για την ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, συμπεριλαμβανομένης της αιολικής ενέργειας και των φωτοβολταϊκών, και για συστήματα τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης. Να προωθήσει περαιτέρω τον εξηλεκτρισμό των μεταφορών και να επενδύσει σε δίκτυα και υποδομές δημόσιων μεταφορών. Να εντείνει τις προσπάθειες πολιτικής που αποσκοπούν στην παροχή και την απόκτηση των δεξιοτήτων και ικανοτήτων οι οποίες απαιτούνται για την πράσινη μετάβαση.

Βρυξέλλες,

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος / Η Πρόεδρος